

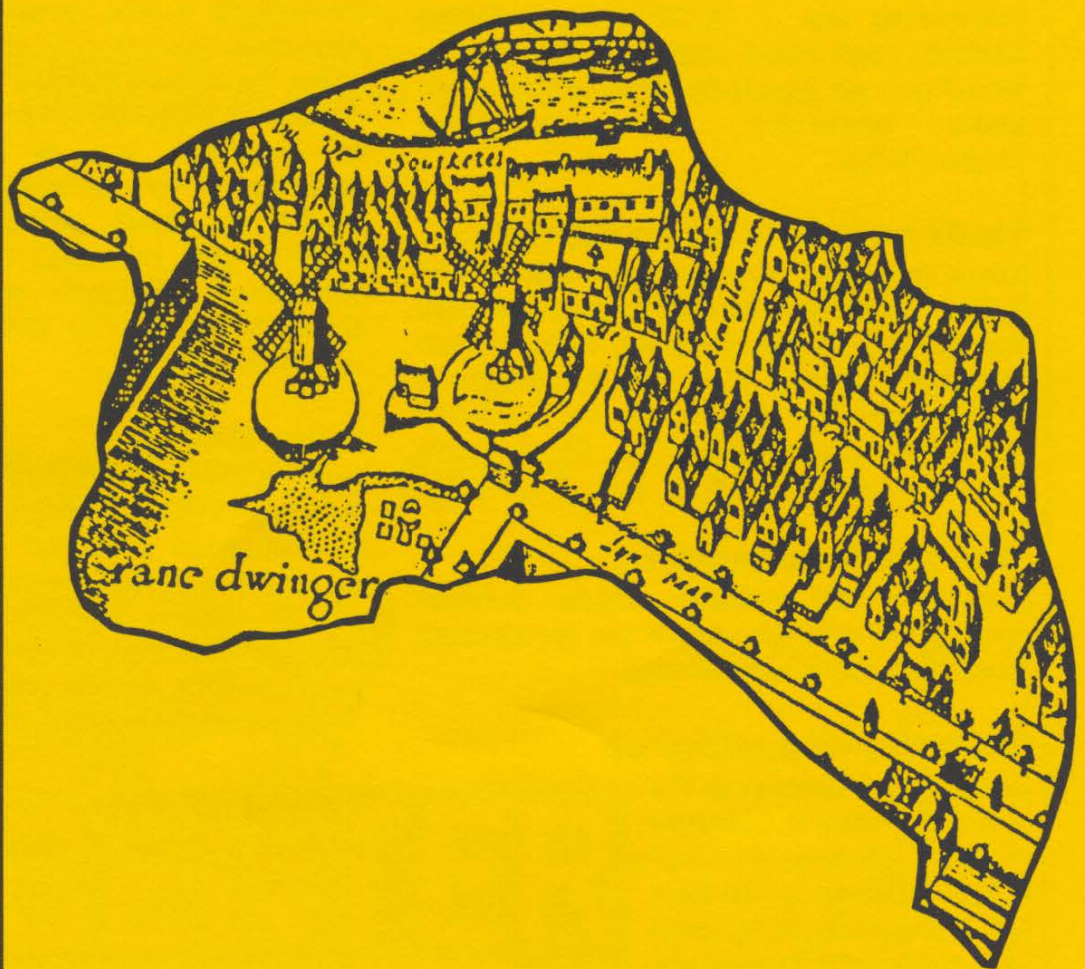
HuppelDePup

Mededelingenblad van de afdeling Groningen en Noord-Drenthe van de Nederlandse Genealogische Vereniging

Jaargang 3 Nummer 3 September 1996

In dit 'criminele' nummer o.a.:

- Van de Redactie
- Genealogisch Voorstellen
- Van de bestuurs-tafel (B+B)
- Het Afdelings-programma voor de rest van 1996
- Genealogie Vos
- Henny Huisman
- Onbekende bron: Criminele zaken
- Per ongeluk gedood
- Boeken-rubriek
- Veel tips
- Ver van huis
- Vragen en antwoorden
- en nog veel meer

ISSN-nummer: 1380-7277

HuppelDePup

wordt uitgegeven door de afdeling Groningen en Noord-Drenthe van de Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV) en verschijnt doorgaans 3 keer per jaar.

Abonnementen

HuppelDePup wordt gratis toegestuurd aan de leden van de NGV afdeling Groningen en Noord-Drenthe van de NGV. Overige leden van de NGV kunnen zich abonneren middels een bijkomend of gezins-lidmaatschap van de afdeling Groningen en Noord-Drenthe. Dit kunt u aanvragen bij de landelijke leden-administratie: NGV Postbus 976 1000 AZ Amsterdam. Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de afdelings-secretaris.

Andere belangstellenden kunnen een jaar-abonnement nemen op HuppelDePup door overmaking van f 15,00 op girorekening 5563062 ten name van: N.G.V. afdeling Groningen en Noord-Drenthe te Den Ham onder vermelding van: Abonnement HuppelDePup.

Oude nummers en jaargangen

Losse nummers, voorzover voorradig, kosten f 6,00. De jaargangen 1994 (+ index) en 1995 kosten f 15,00 per jaargang. Deze kunnen verkregen worden door het verschuldigde bedrag over te maken op de hierboven genoemde girorekening o.v.v. de gewenste nummers / jaargangen.

Schrijvers-exemplaren

Schrijvers van artikelen kunnen auteurs-exemplaren verkrijgen tegen een gereduceerd tarief, mits vooraf aangevraagd.

Redactie HuppelDePup

- J.W.H. van Campen te Roden (Drenthe)
- H.J. E. Hartog te Groningen
- C.M.W. Hessels te Noordhorn
- M.J. IJzerman te Den Ham
- E.F. van der Laan te Leens
- A. Veldhuis te Veenwouden (Friesland)
- J.B. Kranenburg (Hoogkerk/Amsterdam)

Algemeen redactie-adres

H.J.E. Hartog, Snelliusstraat 28,
9727 JN Groningen

Bij de voorplaat

Plattegrond Stad Groningen van Haubois.

Kopij voor HuppelDePup

Kopij voor het volgende nummer uiterlijk begin november 1996 toesturen aan het bovengenoemde redactie-adres.

Enige spelregels:

- Het spreekt vanzelf dat kopij grotendeels betrekking dient te hebben op Groningen en Noord-Drenthe,
- Bij voorkeur insturen op floppy (met een afdruk) of duidelijk geschreven/getypt,
- Hoewel we uiteraard blij zijn met elke inzending, worden meerdere bijdragen van één inzender verspreid over diverse nummers van HuppelDePup,
- Te lange artikelen kunnen door de redactie worden bewerkt / ingekort in overleg met de auteur.

Verantwoordelijkheden

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de stukken die zijn voorzien van een naam. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen te weigeren, te redigeren, in te korten en enigszins aan te passen evt. in samenspraak met de schrijver van het artikel. Eerder en elders gepubliceerde artikelen worden niet geplaatst. Artikelen worden opgenomen in volgorde van ontvangst en/of belangrijkheid, een en ander ter beoordeling van de redactie.

Advertenties

Indien u een advertentie wilt laten opnemen in de volgende HuppelDepup, wordt u uitgenodigd te informeren naar de zeer interessante advertentie-tarieven. De afdelings-secretaris, C.M.W. Hessels tel.: 0594 - 50 22 05, zal u graag alle benodigde informatie verstrekken. Leden met niet-commerciële advertenties (bv.: te koop aangeboden) krijgen korting.

Contactdienst

De heer S.J. Smid, Dorpsstraat 9, 9462 PJ te Gasselte.

Afdelings-bibliotheek

Lopende Diep ZZ 8 te Groningen, tussen de Oude Kijk in 't Jatstraat en de Oude Boteringestraat. Tel. 050 - 313 00 52. Open op werkdagen, tijdens kantoortijden. Graag van te voren even een telefoontje.

Knipseldienst

F. Renssen, Hoofdweg 396, 9765 CT
Paterswolde, 050 - 309 40 55

De vakantie is voor de meesten van u weer voorbij en voor u ligt weer een nieuw nummer van HuppelDePup. Misschien heeft u andere landen bezocht, mogelijk bent u op archiefbezoek geweest of heeft u lange wandelingen gemaakt. We hopen dat u (in ieder geval letterlijk) op het rechte pad bent gebleven. Dit in tegenstelling tot veel personen in dit nummer, die het om een of andere reden niet is gelukt. Overtreders! Dit thema loopt als een rode draad door dit nummer. Zo gaat de onbekende bron over hoe men mensen kan opsporen die (lichte) vergrijpen hebben gepleegd en twee algemene artikelen met dit onderwerp. Verder zijn er de vaste rubrieken. Intussen is er een bestuurs-wisseling geweest: de heer Renssen werd opgevolgd door de heer van Campen en we kunnen terugzien op een zeer geslaagde en gezellige genealogische dag in Utrecht op 11 mei met ruim 3000 bezoekers. Ons standmateriaal was beschikbaar gesteld door het Veenkoloniale Museum in Veendam en het Noordelijk Scheepvaartmuseum in Groningen. **Nog een kleine maar wel belangrijke correctie: De lezing van september wordt gehouden op donderdag de 12e.**

Ook buiten de vereniging wordt ons blad gelezen en gewaardeerd. *Ons Erfgoed* nam zelfs ons artikel betreffende het nieuwe archief in Groningen, geschreven door de heer Beuse, over.

Tot slot: Denkt u er aan het bijgesloten enquêteformulier (zo spoedig mogelijk) terug te sturen of af te geven ?

We hopen dat u na het lezen van dit nummer zult zeggen: *"Dit was weer een crimineel mooi nummer"*.

De redactie

De knipseldienst

Op de laatste afdelings-avond van 14 mei heeft de heer F. Renssen het bestuur verlaten. Hij doet ook de coördinatie van de Knipseldienst, maar die functie wil hij nu graag aan een ander lid overdragen. In het kort komen de werkzaamheden hiervan op het volgende neer: Het in ontvangst nemen van de door de leden verzamelde familie-advertenties en andere biografische krantenknipsels; deze ordenen, alfabetiseren op letter en naam, zodat ze geraadpleegd kunnen worden op de contactavonden. Ook het contact onderhouden met de knippers / knipsters hoort hierbij. Uiteindelijk wordt periodiek (1x per jaar) het als zodanig opgebouwde bestand ingevoegd in de collectie van de N.G.V. Omdat de bestuursleden aardig vol zitten, vragen we een enthousiaste opvolg(st)er voor hem. De functie stelt wel enige niet te zware eisen. Zo moet men redelijk kunnen organiseren, ordelijk en nauwkeurig werken en er wat tijd voor kunnen vrijmaken. Er zijn goede richtlijnen op papier aanwezig om volgens de normen te werken. Eventueel kan de functie ook tussen twee personen worden verdeeld. Wie meldt zich bij het bestuur?

Tevens vragen we enige vrijwilligers om op een paar avonden of middagen met z'n allen de achterstand van het knippen weg te werken. U kunt zich melden bij de secretaris Kees Hessels.

Genealogisch Voorstellen

door Joop van Campen

Paul Rouing, lidnummer 117770.

Hij is 32 jaar en woonachtig te Gouda. Beroep: adm./juridisch medewerker milieu bij een gemeente. Heeft van vaderskant 1/8 gedeelte Groninger voorouders, o.a. Bilars, de Grijs, Snijder (scherprechters), van Essen, Titsinck en Papinge. Is lid van de afdeling Twente. Hobby's: alles wat te maken heeft met Ierland en Schotland, muziek (van Enya tot Metallica).

Jos Niewold, lidnummer 122465.

Hij is 25 jaar, ongehuwd en woonachtig in Hintham (gemeente 's-Hertogenbosch). Is student politieke geschiedenis aan de Universiteit Utrecht en heeft daarvoor 2e graads onderwijsbevoegdheid geschiedenis gehaald. Is sinds 1993 bezig met de genealogie van de familie Niewold. Heeft in zijn kwartierstaat verder de families Dekkers, Groels, Bettonvil, Saueressig, van Dartel, Henskens (allen Brabant). Is lid van onze afdeling. Hobby's: geschiedenis, volleybal en verzamelen van oud papiergeld.

Piet Molema, lidnummer 121861.

Hij is 40 jaar, geboren in Heerenveen, opgegroeid in Drenthe en woonachtig in Zoetermeer. Is gehuwd en heeft één dochter (Saskia). Is werkzaam bij CTSV in Zoetermeer (sociale verzekeringen). Sinds 1989 samen met zijn vrouw, Willeke Molema - Smitshoek en enige Molema's bezig met de genealogieën Molema en Smitshoek en de kwartierstaat van Saskia (GN, DR, ZH, NB en ZLD). Sinds kort zoeken zij de genealogie Balj (ZLD) uit. Gegevensverwerking met behulp van HAZADATA 7.1. Via de modem zeer actief als point via de DOS-gebruikersgroep in het FIDO-net (2:500/155.6273) en als private node in het WGA-net (40:128 / 6-305). Hij is ook via Internet te bereiken (p.molema@dosgg.nl). Wisselt gegevens uit met andere genealogen via bulletin boards. Ze zijn lid / vriend van of hebben een abonnement op: NGV-afdelingen Rotterdam e.o., Groningen en Noord-Drenthe en Computergenealogie (Gensdata), de Genealogische gebruikersgroep van de HCC (Gens Humana), het Genootschap (NL), Ons Voorgeslacht (OV), De vereniging Westerwolde, het CBG, het ARA, het Streekarchief te Heinenoord, Ons Erfgoed en Gruoninga. Hobby's: filatelie, lezen en de computer.

Trijnie Waasdorp - Scholte, lidnummer 124449.

Zij is 39 jaar, gehuwd en heeft 2 kinderen. Haar woonplaats is Emmen. Sinds 1995 doet zij samen met haar man genealogisch onderzoek naar de namen: Wiffers (Witvers, Witwerd etc., afkomstig uit Zwitserland?), de Graaf (Midwolde 1700 - 1800), Scholte (Friesland) en de Jonge. T.z.t wil zij een familieboek samenstellen. Hobby's: alles op creatief gebied, lezen, kruiden, haar gezin en de computer.

Donderdag 12 september 1996

Plaats : Rijksarchief Drenthe, Brink 4 te Assen.

Aanvang: 19.30 uur.

Route : Komt u met openbaar vervoer, dan stapt u uit op/bij het station Assen. U loopt door de Stationsstraat, steekt de Oostersingel over en neemt vervolgens de Kloosterstraat. U komt daarna op de Brink (ca. 5 minuten lopen).

Komt u met de auto, dan rijdt u naar het station Assen. Van hieruit gaat u de Stationsstraat binnen. U komt op de Oostersingel en slaat links af. De Oostersingel gaat na een bocht over in de Zuidersingel. Op dat punt bij een bushalte bevindt zich een parkeerplaats. U neemt vervolgens het voetpad naar de Brink, waar het Rijksarchief is gelegen.

Thema : Kadasterkaarten en genealogie. Lezing met dia's en een rondleiding door het archief.

Spreker: Dhr. Tj. Jongsma.

In algemene zin wordt ingegaan op het ontstaan van het Kadaster, doelstelling en ontwikkeling. Vervolgens worden de diverse kadastrale bronnen besproken en aangegeven welke mogelijkheden deze bronnen bieden voor genealogisch onderzoek.

De volgende lezingen worden gehouden:

Plaats : C.J.M.V.-gebouw, Spilsluizen NZ 9 te Groningen (vlakbij de parkeerplaats op de Ossenmarkt).

Aanvang: 20.00 uur (zaal open 19.30 uur).

Woensdag 9 oktober 1996

Thema : Het publiceren van genealogische boeken.

Spreekster: dr. E.W.A. Elenbaas - Bunschoten

Zij besteedt in haar lezing aandacht aan het proces van gegevensverzameling t/m het verkopen van het boek. Zij staat niet alleen stil bij bronnen uit lang vervlogen tijden, maar gaat m.n. in op bronmateriaal uit de 19e en 20ste eeuw. Welke mogelijkheden bieden deze bronnen om een boek te verrijken. Uiteraard worden technische facetten (lay-out, leesbaarheid e.d.) en financiële aspecten (bv. marktvergelijking drukkerijen) niet vergeten. Verder geeft zij tips m.b.t het benaderen van potentiële kopers, het voorkomen van een schuldenlast na publikatie etc.

Maandag 4 november 1996

Thema : Boedelinventarissen als bron voor genealogisch onderzoek.

Spreekster: drs. E. Doelman

Zij zal vertellen wat boedel-inventarissen zijn, bij welke gelegenheden zij werden opgemaakt en welke informatie men erin vindt. Zij zal verder ingaan op de overlevering, de vindplaatsen en de eigenaardigheden van deze bron. Tenslotte zal zij aan de hand van enkele voorbeelden laten zien hoe boedel-inventarissen gebruikt kunnen worden bij genealogisch onderzoek.

Woensdag 11 december 1996

Thema : Bronnen voor genealogisch onderzoek naar militaire voorouders.

Spreeker: Dhr. A.K. Kisman.

In deze lezing komen een reeks van bronnen aan de orde, zoals het leger, de marine, het (Koninklijk) Nederlands-Indisch leger, de tehuizen voor militairen (oud-gedienden), het Wapen der Koninklijke Marechaussee, het Korps Politietroepen, de buitenlandse militairen in Nederlandse dienst, militaire onderscheidingen, de militaire pensioenen en tenslotte enkele aanverwante onderwerpen als remplaçanten, zouaven etc.

Afdelingsprogramma 1997

U kunt alvast noteren, *woensdag 22 jan. 1997*: jaarlijkse **Contactavond** in het congrescentrum Het Tehuis in Groningen; *woensdag 19 febr. 1997* in het C.J.M.V. gebouw te Groningen **Afdelings-Leden-Vergadering met 10-minuten-praatjes**.

Het bestuur tracht ook voor de rest van 1997 een gevarieerd en interessant **lezings-programma** voor u samen te stellen. Binnenkort zullen voor de volgende onderwerpen spre(e)k(st)ers worden aangezocht:

- Bulletin Board System (BBS).
- Familiebetrekkingen in de georganiseerde misdaad in het Nederlands verleden.
- Emigratie vanuit Nederland naar de VS in de 18e eeuw en in de periode 1843-1880.
- Naamkunde en genealogie.
- Verboden huwelijken.
- Het erfrecht in Stad en Lande.

Uiteraard stelt het bestuur uw concrete suggesties m.b.t. lezingen zeer op prijs. U kunt deze zenden naar het algemeen redactie-adres (zie binnenkant kافت).

In het volgende nummer van ons afdelingsblad, dat rond de jaarwisseling zal verschijnen, zult u nader over het programma voor 1997 worden geïnformeerd.

Doopboeken uit Drenthe geklapperd

A. v.d. Laan uit Heiloo heeft diverse doopboeken uit Drenthe geklapperd. Deze zijn bij hem te bestellen door betaling van het verschuldigde bedrag op giro 3072806.
f 20,00 voor de boeken: Gasselternijveen 1690-1765, Gasselternijveen 1766-1811, Gasselte 1715-1765 en Gasselte 1766-1811.
f 30,00 voor Gasselte 1610-1714 en f 35,00 voor Rolde 1712-1749.
f 40,00 voor Gieten 1678-1764, Gieten 1765-1811, Diever 1765-1789, Diever 1790-1811, Norg 1720-1799, Zuidlaren 1700-1750 en Zuidlaren 1751-1800.

Excursie

Het bestuur heeft het voornemen een excursie te organiseren op zaterdag 5 oktober 1996 naar het Belastingmuseum Prof. dr. van der Poel, Parklaan 14-16 in Rotterdam. Om de excursie-kosten laag te houden (f 50,00) zijn minimaal 30 deelnemers gewenst. De excursie gaat in principe niet door als zich minder deelnemers aanmelden. De inschrijving staat open voor leden van de regionale afdelingen Groningen-Noord Drenthe en Drenthe.

Er wordt in groepsverband per trein (2e klasse) gereisd op zgn. meermanskaarten. Instap-mogelijkheden te Groningen (vertrek 8.18 uur) en Assen (vertrek 8.34 uur). Aankomst Rotterdam Centraal 10.55 uur.

Bij aankomst in Rotterdam wordt gezamenlijk met de tram (lijn 5, richting Westplein) gereisd. Uitstappen: halte Veerhaven. Reistijd: circa 10 minuten. **Iedere deelnemer dient zelf een strippenkaart mee te nemen.**

Ook bestaat de mogelijkheid om op eigen gelegenheid naar het Belastingmuseum in Rotterdam te komen. De prijs van de excursie bedraagt dan f 25,00.

U wordt een, zeker voor genealogen, aantrekkelijk programma geboden dat er als volgt uitziet:

11.20 - 11.40 uur: **Ontvangst** in het belastingmuseum met koffie / thee.

11.40 - 12.30 uur: **Referaat** over de Stichting Bibliotheek voor Fiscale Geschiedenis, gevolgd door een kennismaking met deze bibliotheek. Spreker: de heer A. Carpaij, bibliothecaris.

12.30 - 13.15 uur: **Lunch** in de coffeeshop 'De Pungelaar' van het museum. De lunch bestaat uit drie broodjes met hartig beleg, een stukje fruit, melk/karnemelk en koffie en thee.

13.15 - 14.30 uur: **Workshop Genealogie**. In deze workshop wordt aandacht besteed aan bronnen-materiaal uit de bibliotheek, dat aantrekkelijk is voor genealogen. De bibliothecaris zal samen met zijn collega, de heer J. Reynhoudt, die zelf genealogisch onderzoek doet, de workshop verzorgen.

14.30 - 14.45 uur: **Theepauze**.

14.45 - 16.00 uur: **Rondleiding**. Twee gidsen verzorgen de rondleiding door het belastingmuseum.

Na afloop van het programma reizen we gezamenlijk met de tram en de trein terug. Vertrek Rotterdam Centraal 16.37 uur, aankomst Zwolle 18.14 uur. Hier moeten we overstappen. Vertrek Zwolle 18.28 uur. Aankomst Assen 19.17 uur en Groningen 19.36 uur.

Opgave deelname.

U kunt zich **vóór 20 september** a.s. schriftelijk opgeven. Daartoe vult u de bijgevoegde bon in en maakt u f 50,00 / f 25,00 per persoon over op giro 5563062 tnv NGV afd. Groningen en Noord-Drenthe te Den Ham ovv "Excursie 1996". T.z.t. ontvangt u, indien nodig, aanvullende informatie over de excursie.

U kunt de bon ook invullen tijdens de Vooroudermarkt (10.00-16.00 uur) te Meppel op zaterdag 7 sept. 1996 of op donderdag 12 sept. 1996 bij de afdelings-lezing in het Rijksarchief Drenthe te Assen. Zie de agenda op bladzijde 62.

Agenda

- 7 sept. 1996 Vooroudermarkt, schouwburg Ogterop, Meppel (10.00 - 16.00 u).
- 14 sept. 1996 Lezing NGV-Friesland, Onder de Luifel, Stationsweg 6, Leeuwarden. 13.30 uur: J.C.A. Schokkenbroek over "De Verenigde Oost-indische Compagnie".
- 21 sept. 1996 Genealogysk Wurkferbân: Vragenmiddag en lezing.
- 28 sept. 1996 Derde landdag werkgroep Adelsgeschiedenis (info bij RA Overijssel, tel. 038 - 454 07 22).
- 3 okt. 1996 Het NGV Verenigingscentrum Naarden (Adriaan Dortmansplein 3A, Naarden) is de gehele dag (v.a. 11 uur) geopend.
- 5 okt. 1996 **Excursie NGV afd. Groningen en Noord-Drenthe** naar het Belastingmuseum in Rotterdam. *Zie elders in deze HuppelDePup.*
- 19 okt. 1996 Lezing NGV-Friesland, Onder de Luifel, Stationsweg 6, Leeuwarden. 13.30 uur. J. Kaldenbach over "De Koloniën van Weldadigheid in Friesland, Drenthe en Overijssel".
- 26 okt. 1996 Genealogysk Wurkferbân: Bijeenkomst in combinatie met de jaarvergadering van de Fryske Akademie.
- 2 nov. 1996 Contactmiddag afdeling Drenthe.
- 9 nov. 1996 Landelijke computerdag, afd. computergenealogie van de NGV te Ede.
- 14 nov. 1996 Het Verenigingscentrum Naarden (Adriaan Dortmansplein 3A, Naarden) is de gehele dag (v.a. 11 uur) geopend.
- 16 nov. 1996 Lezing NGV-Friesland, Onder de Luifel, Stationsweg 6, Leeuwarden. 13.30 uur: L. Lemmens over "Het gebruik van audiovisuele middelen ter ondersteuning van familie-onderzoek.
- 30 nov. 1996 Genealogysk Wurkferbân: Bijeenkomst en presentatie Genealogysk Jierboekje 1996.
- 14 dec. 1996 Jaarlijkse afdelings-contactmiddag afdeling NGV-Friesland, met diverse enkele korte inleidingen, Onder de Luifel, Stationsweg 6, Leeuwarden. 13.30 uur.

Tip

Door de naamgenoot van onze penningmeester, Martin IJzerman (inderdaad, verre familie) is een boek-werkje samengesteld met leverbare bronbewerkingen. ("Overzicht leverbare bronbewerkingen". De prijs is niet bekend, het boekwerkje is verkrijgbaar bij de Dienst Bestellingen van de NGV). Een knap stukje werk, temeer daar hij daar veel tijd en moeite aan heeft besteed. Een handig en nuttig boekje waar u nog onverwachte bronnen in kunt ontdekken.

Van de bestuurstafel: B + B (Bestuur en Beleid)

door M.J. IJzerman, afdelings-afgevaardigde

Sinds het laatste nummer van HuppelDePup is er binnen en buiten de NGV weer het een en ander gebeurd.

Op 27 april jl. hadden we de Algemene Vergadering (AV). Na een informeel gedeelte 's ochtends was 's middags de officiële vergadering. (Overigens: ieder lid heeft het recht de AV bij te wonen, doch het stemrecht ligt bij de afgevaardigden. Voor het geval u geïnteresseerd bent, de AV is vrijwel altijd de laatste zaterdag van april). Bij de mededelingen en ingekomen stukken gaf voorzitter Dix de laatste stand van zaken omtrent het Verenigingscentrum (VC). De Dutch Design Group (DDG) die al eerder interesse toonde voor de Promerskazerne (waar het VC is gevestigd) en vervolgens naar Amsterdam zou gaan, is nu toch weer in beeld. De NGV heeft de Rijksgebouwendienst (RGD) duidelijk laten weten dat wij onze ruimte willen uitbreiden. Voordat daar duidelijkheid over komt, moeten eerst de onderhandelingen met de DDG afgerond worden. De DDG wil flink investeren in de Promerskazerne en die dan voor langere tijd huren. Mocht de DDG in de Promerskazerne komen dan zal de RGD de NGV alternatieve huisvesting bieden voor langere tijd, bijvoorbeeld een huurtijd van 20 jaar. Dit binnen de Vesting Naarden. Na de zomer moet er meer duidelijkheid zijn. Eén ding is zeker, we zullen een fors hogere huur moeten gaan betalen.

Aan de orde kwam nog een brief van de voorzitter van de afd. Rotterdam. Tijdens een afdelingsvergadering bleek er verontrusting te bestaan over o.a. de huisvesting van het VC, de toegankelijkheid van de collecties en over het financieel beleid. Helaas had de voorzitter van de afd. Rotterdam verzuimd om zijn (plv.)afgevaardigde tijdig in kennis te stellen van zijn brief en daar een toelichting bij te geven. De afgevaardigde van Rotterdam kon dan ook geen duidelijke toelichting geven op het schrijven. Duidelijk werd wel dat men het VC wat vaker opengesteld had gezien en dat de NGV minder kieskeurig zou moeten zijn t.a.v. subsidies. Het eerste is een loffelijk streven, maar de NGV is een vereniging van vrijwilligers. Als er meer vrijwilligers komen om te helpen in het VC, dan kan het ook vaker open. Wat subsidies betreft, de NGV probeert het zo lang mogelijk zonder vaste structurele subsidies te doen maar verwelkomt subsidies voor bepaalde projecten. Vanuit de vergadering vond men de brief van Rotterdam niet representatief omdat er op de bewuste afdelingsvergadering maar zo'n 15 personen aanwezig waren. Voorzitter Dix merkte terecht op dat de brief geacht moest worden als te zijn geschreven namens de hele afdeling en zo ook behandeld moest worden. Hij zegde verder toe om te bezien of de leden meer en beter geïnformeerd kunnen worden door middel van het bestuursbulletin en de mededelingen in Gens Nostra. Persoonlijk hoop ik dat hij dit ook laat gelden voor hoofdbestuursleden die zich herkiesbaar stellen en iets vertellen over hetgeen zij in hun afgelopen bestuursperiode hebben gedaan. Hierop werd overigens ook door anderen nog eens aangedrongen.

Gezien de uitvoerige mededelingen wilde de heer Dix er kennelijk wat vaart in brengen zodat het jaarverslag vrijwel bij hamerslag werd vastgesteld. De AV moet

natuurlijk niet te lang worden, maar het moet wel zorgvuldig gedaan worden. Als iemand iets wil vragen of opmerken over het jaarverslag dan moet daartoe de mogelijkheid worden geboden.

De kascommissie had het moeilijk met de haar opgedragen doelmatige controle van de uitgaven. Zij meende dit onvoldoende te kunnen beoordelen omdat de achtergronden van diverse uitgaven niet goed bekend zijn. Dit is natuurlijk altijd moeilijk bij grotere verenigingen, zeker als je ook nog eens een groot aantal afdelingen hebt. Dit is niet alleen een zaak voor de kascommissie maar ook voor het hoofdbestuur (HB) (om de uitgaven doorzichtiger te maken). Wie een goede suggestie heeft is welkom.

Aftredende en niet herkiesbare HB-leden waren mw. Goossens (2e secretaris) en dhr. Mol (1e penningmeester). Mevr. Goossens kreeg jaarlijks 400 brieven te beantwoorden (zij was negen jaar in functie !) en dhr. Mol beheerde negen jaar lang op secure wijze de financiën. Vanwege hun verdiensten werd hen de gouden speld uitgereikt. In hun plaats werden gekozen mw. Wassink en dhr. Gerbers. Dhr. Gerbers is assistent-accountant en was tot voor kort penningmeester van de afd. Drenthe. Sinds kort is hij voorzitter van die afdeling. Over mw. Wassink haar kandidatuur was al het een en ander te doen geweest, ik schreef daar al eerder over. Het bleek dat zij met haar echtgenoot een (absoluut niet commercieel) streekhistorisch documentatiecentrum heeft opgezet zodat van 'concurrerende' activiteiten ten opzichte van de NGV geen sprake is. Eén afgevaardigde had van zijn vergadering opdracht gekregen tegen te stemmen. Volgens de statuten kan er dan geen benoeming bij acclamatie plaats vinden en moet er gestemd worden. Volgens mij speelde de haast dhr. Dix hier weer parten want hij meende op grond van een ander artikel dat benoeming bij acclamatie wel kon. Ik waardeer dhr. Dix in hoge mate, maar hier sloeg hij de plank echt faliekant mis. Een minpuntje dus.

Op 11 mei hadden we de landelijke manifestatie, de Genealogische Adviesdag tgv het 50-jarig bestaan van de NGV. Als u er geweest bent, hebt u kunnen zien dat het een groot succes was. Het geschatte bezoekersaantal lag tussen de 3000 en 5000 personen. Er gaan nu geluiden op om dit vaker te doen. De stand van onze afdeling werd overigens ook zeer druk bezocht.

Eerder schreef ik al over de oplichtingspraktijken van Louters boekhandel en uitgeverij Heraldica uit Rotterdam. De eigenaar is nu veroordeeld tot een boete van f 50.000,- (eis: f 75.000,-) waarvan de helft voorwaardelijk met een proeftijd van een half jaar. Zowel de officier van justitie als de verdachte zijn in beroep gegaan. Het is te hopen dat het Gerechtshof tenminste het vonnis van de rechtbank overneemt of een hogere straf oplegt. De praktijken van Louter/Heraldica schaden de beoefening van de genealogie in hoge mate. U kunt er uitvoeriger over lezen in het blad Genealogie, 2e jrg. nr. 2.

Helaas mocht ik nog weinig reacties ontvangen op mijn vorige bijdragen. Waar dat aan ligt weet ik niet, misschien verschijnt deze rubriek nog te kort. Ik zal u op de hoogte blijven houden van het reilen en zeilen binnen de NGV. Uiteraard kunt mij altijd schrijven of bellen over iets wat ik geschreven heb of over ander NGV-zaken.

Met de kwartierstaat van Henny Huisman in de 5 uur show

door Menno de Lange

In het kader van de jubileumviering was besloten de kwartierstaat van een bekende Nederlander uit te zoeken, waarvoor in dit geval Henny Huisman werd uitgekozen. Met een presentatie hiervan in de 5 Uur Show zou ook op de TV aandacht aan het 50-jarig bestaan van de NGV gegeven kunnen worden. De tijd was kort, maar het is een mooi staaltje geworden van waartoe samenwerking in verenigingsverband kan leiden: in 3 maanden tijd werden ruim 500 voorouders opgespoord! En dat was niet eenvoudig, want de kwartierstaat had zich na enkele generaties al over heel Nederland verspreid. Het oudste gegeven ging terug tot 1436. In totaal hebben er, onder leiding van Otto Brunsting uit De Rijp, 23 NGV-ers aan meegewerkt.

Op 6 mei vond dan de presentatie tijdens een live-uitzending plaats. Twee uur voor het aanvangstijdstip werden we geacht aanwezig te zijn. Er moest immers tijd zijn om te oefenen: wie gaat waar staan, wat wordt er verteld en in welke volgorde? Er waren voor het onderwerp precies 4 minuten uitgetrokken (en dat was heel wat minder dan waarop ik gerekend had). Een half uur voor de uitzending werden de vragen nog eens doorgenomen en werd mij nogmaals duidelijk gemaakt dat er géén ruimte zou zijn om melding te maken van onze bijeenkomst op 11 mei in Utrecht. Viola Holt bleek een geroutineerde presentatrice, Henny Huisman reageerde beurtelings enthousiast en geschrokken op wat hij te horen kreeg. Het is natuurlijk ook niet niks om te horen dat je, naast turfmakers in de Kop van Overijssel en burgemeesters in Sprang, ook voorouders hebt die als landloper in Veenhuizen terecht zijn gekomen. De grootste verrassing voor Henny was, dat hij helemaal geen pure Zaankanter is.

Ook de pers toonde nadien belangstelling voor het onderwerp, want de uitzending werd op donderdag 9 mei gevolgd door een publikatie in de Telegraaf en een week later (onder de aankondiging: Het Duistere Verleden van Henny Huisman) in het weekblad Privé.

Per ongeluk gedood

door Antonia Veldhuis

Diep in ons hart hopen we bijna allemaal nog eens een beroemde of bekende voorouder te vinden. Of iemand van adel. Of anders tenminste af te stammen van Karel de Grote. Heb je niet zoveel geluk, dan is een aardig alternatief iemand te vinden die iets crimineels heeft gedaan, zodat er toch nog iets over hem/haar in de boeken te vinden is. Zoals b.v. Balthasar Gerardsz., die Willem de Zwijger vermoorde. Pakken vol zijn er over zijn proces en zelfs over zijn terechtstelling. Minder spectaculair en bloederig is de afhandeling na Harmen Derx zijn daad, maar eigenlijk niet minder aardig.

Eén van de hoofdpersonen bij dit gebeuren is mijn kwartiernummer 1921, Jetse Elties. De akte komt gewoon uit het Rechterlijk Archief van Winschoten (RA Vdd) en is voor zover ik kon nagaan de enige die over dit geval handelt. Maar in deze ene akte staat toch heel wat informatie. Wel is alles heel erg klein geschreven, vol doorhalingen, vaak onduidelijk en met aanvullingen gekrabbeld in de marge.

Wat de oorzaak van de daad is geweest zullen we wel nooit te weten komen. Was het onder invloed van drank? Of gewoon een ordinaire (buren)ruzie? In ieder geval liep het op die dag in mei van het jaar 1648 dusdanig uit de hand dat ene Harmen Derx een andere man, Nanneke Geerts, doodde. In sommige, soortgelijke, gevallen werd de dader ter dood veroordeeld of verbannen, in andere (zoals in dit geval) moest hij smartegeld betalen.

In de akte van 23 september 1648 wordt die zitting daarvan uitgebreid beschreven. De weduwe van het slachtoffer, Jetse Elties, neemt haar broers Eeme en Ocke Eltjes (mede caverende voor zijn broer Remke Elties) mee en de ooms van de overledene Nanneke, zijnde Helmer en Heere Lamberts, zijn aangehuwde oom Hinderick Knippenborch, vedder Lambert Jansen en de halve oom Wilcke Geerts. Verder Wijnolt Hindriks principale voormond en Geert Harmens sibbe voogd over de niet met naam genoemde kinder(en) van de overleden Nanneke Geerts en Jetse. In de marge staat nog Lambert Helmers geschreven en waarschijnlijk hoort die hier nog bij. Hij heeft ook getekend.

Het gehele gebeuren is op "instantelijck versoeck" van de moeder van de delinquant (dader) Mette Derx, die wordt geassisteerd met de eerbare onpartijdige mannen de edele Luppo Tonckerts, de welgeleerde Pompejus Oompkes, de edele Nanneke Hindriks en de ook edele Djurcke Ouwes.

Waarschijnlijk is de hoofdpersoon van dit gebeuren op dat moment buiten Groningen, omdat ook geëist wordt dat hij weer terug mag keren. De familie van het slachtoffer besluit "met rijpen en voorbedachtsamen gemoede, een liefelijcken vredelijcken ende bestandigen accoordt" te willen ingaan.

Per slot had Harmen Derx het slachtoffer niet expres gedood, maar was het "door eenen onbedachtsamen bedrijf ende niet door eenen moetwilligen boosen opset dat hij het bloedt van Nanneke Geerts vergooten heeft".

Daarop verklaren en betuigen "de gesamentlijcke vrunden van wijlen den verslagenen geen vijantschap in haar herte te behouden".

Ze zullen geen wraak meer uitoefenen, op geen enkele plaats. Hetgeen in de akte uiteraard iets ingewikkelder is beschreven: "Geen wraacke te oefenen, 't zij binnen buiten landes, 't zij in publijcqe, ofte in 't besunder, 't zij in het openbaer veldt ofte in huisingh, beloovende "...etc. Waarom eenvoudig als het ook wat moeilijker kan. Verder zullen ze geen straf van de Overheid meer eisen voor hem. Harmen Derx mag weer in zijn vaderland terugkeren, weer in zijn woning wonen en krijgt zijn goederen weer terug. Hij mag ook weer handel drijven, te land en over het water. Jetse en familie verklaren voorts Harmen Derx "in cristelijcken liefde te willen bejegenen, met verse(ker?)inge dat de goede Godt hem geve een hertelijck berou over sijn bedrevenen delict ende hem alsoo ontfange in de schoot sijner goddelijkcke genade, voor alle boetvaerdige sundaers op ende sijnde ontfangen".

Dan wordt er door Mette Derx nog even 700 car. gulden (den gulden tot twintig stuiver brabantia) betaald aan Jetse Elties, waarop die tenslotte beloofd geen haatdragende gevoelens meer te hebben en kwaadwillige gevoelens meer te tonen tot Harmen, zijn huisvrouw, kinderen, moeder, andere familie of nakomelingen. Waarop alleen Jetse en haar familie de akte, voornamelijk met merken,

tekenen met de twee getuigen Derk Peters en Albert Ockes.

En de kwestie afgedaan is.

In het breukenregister van het Oldambt vinden we in 1648 de aantekening: Mette Dercks wegen haer manss begane onverhoedelicke doetslach 60 gulden. (Foutief vermeld, moet zoon zijn).

Enige genealogische gegevens:

Jetse Elties is geboren rond 1615 als dochter van Eltie Jaspers en Geele, echtelieden te Muntendam en overlijdt tussen 1684 en 1696.

Behalve de genoemde broers is er nog een zus Riene en een broer Eppe.

Rond dezelfde tijd is er nog een familie met dezelfde namen Ocke, Eppe en Remke Elties, alleen zetten die handtekeningen i.p.v. merken.

Jetse trouwt na het overlijden van Nanneke Geerts (waarschijnlijk al in 1649) met Evert Jansen Coudom, een weduwnaar met een vierjarig zoontje Hindrik Everts Coudom. Ze krijgen samen een zoontje Poppe Everts, die op 16-2-1679 in Veendam trouwt met Marrigjen Hendriks, dochter van Hendrik Pals en Janneke Alberts. Na het overlijden van Evert trouwt ze (Veendam h.c. 11 april 1684) met Allert Derricks, vervener afkomstig uit Hesselte en weduwnaar van Annetje Frericks (die bij huwelijk weer weduwe was van Julle Gossels). Van de in de akte voorkomende kinder(en) vinden we later maar één terug: Eltje Nanckes.

De getuigen: Wijnolt Hendriks tr. Beerta (h.c.) 29-5-1615 Talle Claessen. (Getuigen Hijndrijck Wijlms, Gerdt Claesen, Arent Hijndrijcks en Peter Hijndrijcks). Wilcke Geerts tr. Westerlee (Vcc) 29-5-1626 Wypcke Lamberts (get. Eppo Lupckes en Johan Harmens).

De genoemde Mette Derx is Mette Harmens. Ze had twee broers; Harmen Harmens (overleden voor 1610) en Johan Harmens (overleden voor 1624).

Ze trouwt Winschoten (h.c.) 13-9-1609 met Derck Berents. Helaas is de akte erg onduidelijk en relaties van de getuigen zijn niet vermeld. Derck heeft een zus Geertijen (tr. Winschoten h.c. 4-1-1636 Hermen Geerts) en is in 1627 sibbe voogd over de kinderen van de in 1615 gehuwde Berent Derks (voorzoon of vader?) en de dan overleden Jantijen Claessen. Ze komen regelmatig voor in het RA van Winschoten (Vdd). Derck is overleden voor 1648, Mette leeft nog in 1656. Ze komt dan op de lidmatenlijst van Winschoten voor. Doopboeken van die tijd ontbreken, zodat de doop van zoon Harmen niet bekend is.

Als de akte opgemaakt wordt, is de dader Harmen Dercx leerlooier en getrouwd met Wupke Jans. Het huwelijk is rond 1645 gesloten en hij laat zijn kinderen in Winschoten dopen, o.a. Derc in 1646, in 1654 Marje en rond 1656 Trijntje. In 1662 is hij getrouwd met Gijssel en laat hij een Swaantje dopen.

De getuigen van Harmen Derx staan duidelijk een trapje hoger op de maatschappelijke ladder, gezien ook de toevoegingen edele en welgeleerde.

Hoewel ik er (nog) geen bewijs voor heb (en er eigenlijk ook niet echt naar heb gezocht, omdat het hoofddoel van dit artikel de "leuke" akte was), is er bij mij het vermoeden dat er tussen beide partijen een familierelatie was.

Toen ik dit artikel begon, was ik van plan om te schrijven dat ik, als nakomeling van Jetse Elties, die van de dader ook niets kwalijk nam. Intussen heb ik ontdekt dat ik ook daarmee een relatie heb. De hierboven genoemde Harmen Harmens is mijn kwartiernummer 8.110 en een broer van Mette Harmens (Dercx).

Voor meer lectuur over het onderwerp doodslag verwijst ik naar het artikel in Ons

Waardeel van 1991: Moord en doodslag in Drenthe omstreeks 1600 door G. Groenhuis.

Met dank aan Henk Hartog (ook een afstammeling van Jetse Elties), die een gedeelte van de genealogische gegevens verzamelde en in het breukenboek keek.

Copia uit het diarium van prof. Henr. Eijssonius

door Henk Hartog

- 1659 den -9-Maj. **Marretien Alefs**, weduwe van **Hindrick Hoffstee**, ter gelegenheit van quæstie tusschen haer soon ende een ander in een doodelijcke krankheit gevallen, meermaelen gevisiteert, ende geadviseert.
- 1664 den -10-Februarij, **Sibrant Douwens**, in't optreken van de wacht, doot geschooten, ende van de wonde gerapporteert.
- 1665 den 27 Octobris, **Commissarius Roijen** doodelijck gewondet, ende daer van geattesteert.
- 1666 den -10-Septembris, **hopman Helmholt** gewondet, ende attestatie gepasseert.
- 1668 den 13-Aprilis, een doot lichaem van een verdroncken gesell gevisiteert.
- 1668 den 31. Augusti, **Hindrick Meijer** timmerman, eerst bij sijn leven gevisiteert, ende van de sieckte geattesteert, ende daer nae den -1-Septembris het doode lichaem geopent, ende daer over wederom geadviseert; luidt annexe acten.
- 1669 den 2 Augusti, het doode lichaem van seeckeren **Willem Dercks** gevisiteert, ende attestatie gepasseert.
- 1673 den 11 Martij, het doode lichaem van **Jurrien Iserman** gevisiteert, ende adviseert.
- 1675 den 11 Februarij, etc. de huisvrouw van **Hindrick Seevensteern** meermaelen gevisiteert ende attestatie gepasseert.
- 1675 den 6 Decembris, **Lambert Roelefs**, soldaet buiten op 't ijs geschooten ende gewondet, eerst gevisiteert, ende daer nae geopent, ende daer over geadviseert.
- 1680 den 14 Septembris, **Hans Matthias**, op de Meulendrift tusschen Heer-ende Ooster poorte wonende, ende gewondet, etc. ende daer over attestatie gepasseert.
- 1684 den 6 Februarij, **Jacob Hillebrants**, kleermaecker in Boteringe straete, geopent, ende daer over geadviseert.
- den -7-dieto, het kint van de meijd, van de **brouwer Dillinge**, geopent, ende haer geexamineert, ende attestatie gepasseert.
- den -17-Aprilis, etc. **Antoni Kalckmaeker** gevisiteert ende van sijn sieckte geadviseert, ende daer nae geopent, jae bij de tweede openinge gevaceert, ende tweemaal attestatie ende advis gepasseert.

Henr. Eijssonius, med. Dr ende Prof.

Bron: GAG, bijlagen stadsrekeningen 1684, "Mijsen van Justitie", bij fol. 351 (n.a.v. van een rekwest van professor Eijssonius over een aantal nog openstaande rekeningen)

Onbekende bron: Criminele zaken

door Antonia Veldhuis en Henk Hartog

Deze keer een onbekende bron over het "verbodene", dus een artikel waar iedereen wat aan heeft. Want wie heeft niet een voormoeder die ongehuwd een kind kreeg, een vloekende voorouder, iemand die een ander voor schelm uitschold, of zelfs één die een zwaarder delict pleegde?

Na 1811 (Algemeen)

Vroeger waren de straffen vrij zwaar. Vandaar dat men in de gevangenisregisters al snel een voorouder of ander familielid kan aantreffen. Zo leverde nachtelijk burengerucht al gauw drie dagen gevangenisstraf op, mishandeling een paar weken en diefstal van kleren kon wel twee jaar kosten. In 1839 vond ik een doodstraf voor iemand die moedwillig brand had gesticht en in 1843 leverde diefstal van vee uit de weide een half uur tepronkstelling en zes jaar tuchthuis op. Een elfjarig meisje kreeg voor frauduleus vervoer van gedestilleerd drie dagen eenzame opsluiting.

Op het Rijksarchief te Groningen zijn klappers gemaakt op de *Registers van gedetineerden* over de periode 1670 tot 1887. De registers van gedetineerden zijn op microfiche gezet en in de studiezaal "Genealogie" te raadplegen. Ook van de periode daarna bestaan registers. Alle registers bevinden zich in het archief van het Tuchthuis (toegang 83; inv.nrs. 14.281 t/m 14.327 voor de jaren na 1887).

Bent u in Groningen geen bekende tegengekomen, kijk dan eens op het Rijksarchief in Friesland. Daar ligt de index op namen van *veroordeelden door het Provinciaal Gerechtshof te Groningen* van 1838-1875. Uit zuinigheids overwegingen is het daarna door de provincie Friesland gebruikt. U vindt het boek in toegang 17, inv.nr. 255.

Hebt u een arrestatie- of veroordelings-datum, dan levert het doorbladeren van de krant vaak een aardige aanvulling. Delicten en rechtszaken werden vaak vrij uitgebreid beschreven.

Voor 1811 (Groningen)

Van een landelijk centraal georganiseerd gevangeniswezen was voor 1811 nog geen sprake. Per provincie waren er grote verschillen.

In de stad Groningen stond het Provinciaal Tuchthuis. Een groot deel van de opgelegde vrijheidsstraffen werd in deze inrichting uitgezeten. Wel waren er in een aantal plaatsen in de provincie (tijdelijke) gevangenisvertrekken. In de toren van de kerk van Zuidbroek waren er enkele, het huis te Wedde kende twee "gevangengaten" en ook in de kerk van Termunten bevond zich een "bewaarplaats".

In de eerder genoemde klapper zijn ook de gedetineerden in het Provinciaal Tuchthuis uit de periode 1670 tot 1825 opgenomen. In de 17e en 18e eeuw bevinden zich onder de gedetineerden ook een aantal personen, die in de provincie Drenthe zijn veroordeeld, maar blijkbaar in het Groninger Provinciaal Tuchthuis hun straf moesten uitzitten.

Hebt u iemand gevonden, die in het tuchthuis heeft gezeten, dan zou het natuurlijk wel aardig zijn ook het proces en de veroordeling te vinden. Dit valt echter nogal eens tegen. Meestal wordt in het register van gedetineerden vermeld door welke rechtbank de delinquent is veroordeeld. Dan kunt u naar die veroordeling gaan

zoeken in de archieven van de genoemde rechtstoel. Normaal gesproken vind u alleen de veroordeling, maar ook ingestelde onderzoeken, ondervragingen van verdachten en getuigen enz. komen regelmatig in de archieven voor. Juist deze "positiën en interrogatoria", zoals ze in de 17e en 18e eeuw heetten (stellingnames en ondervragingen), kunnen genealogische gegevens opleveren, die men in andere bronnen niet kan vinden.

Helaas is een belangrijk deel van die rechterlijke archieven niet bewaard gebleven. Echter in het archief van de *Hoge Justitiëkamer* (RAG, toegang 136, inv.nrs. 1983 en 1985-1991; periode 1753-1811) bevinden zich een aantal protocollen, waarin de vonnissen van de verschillende lagere rechtbanken nog eens kort nader worden bekeken op mogelijk gemaakte fouten.

Ook in de archieven van *Gedeputeerde Staten van Stad en Lande* (toegang 1, bv. inv.nrs. 1350-1354 en 1357-1362) bevinden zich criminele sententies. Voor een deel betreft het hier zaken als belastingontduiking, fraude en smokkel, voor een ander deel om misdaden begaan door mensen zonder een vaste woon- of verblijfplaats, zoals bedelaars, landlopers en (lagere) militairen. De laatsten kan men ook aantreffen in de archieven van het **krijgsgerecht** en **krijgsraad** (toegang 139, grotendeels tweede helft 18e eeuw).

In de **bijlagen van de stadsrekeningen** van de stad Groningen zitten de zgn. "misen van justitie": door de stadsgeweldige ingediende rekeningen voor het levensonderhoud van personen, die in verzekerde bewaring waren gesteld. Een enkele keer vind men ook een rekening van een *medicinæ doctor* of een *chirurgijn*, die van de stad betaling verlangt voor zijn onderzoek naar een doodsoorzaak of voor zijn behandeling van een verwonding (hiervan is een voorbeeld in dit nummer te vinden).

Overigens werden vroeger ook zaken vervolgd, die tegenwoordig niet meer tot ingrijpen van de overheid leiden. Bevallen van een 'onecht' kind, echtscheiding en zelfmoord waren in vroeger tijden, en zeker in de periode voor 1750, voldoende zware vergrijpen om de betrokken personen of de nabestaanden een boete en / of breuk op te leggen. In de stad Groningen gold voor het krijgen van een buitenechtelijk kind rond 1700 een standaardtarief van vijftig gulden, zowel voor de moeder als voor de vader. Tenminste wanneer de laatste bekend was. Getrouwde personen werden doorgaans nog zwaarder beboet.

De meeste van de 'kleinere' overtredingen, die doorgaans alleen met een boete en/of breuk werden bestraft, zijn te vinden in de *Goedgekeurde rekeningen van de breuken*. Deze zijn per rechtstoel geordend en vooral in de beginjaren voorzien van een korte omschrijving van de overtreding; in latere jaren wordt vaak slechts de naam van de beboete persoon vermeld. Voor de stad Groningen en de zgn. stadsjurisdicties beginnen deze rekeningen rond 1625, voor een aantal andere rechtstoelen in de Ommelanden rond 1735; deze registers bevinden zich op het gemeente-archief te Groningen.

Ook in **kerkelijke bronnen** kan men overtredingen aantreffen zoals ongehuwd moederschap, ruzie met de dominee of werken op zondag. Op die zaken stond (voor de kerk) weliswaar niet echt een straf, maar werd door de kerk wel verworpen en leidde vaak tot uitsluiting van het Heilig Avondmaal en/of in het openbaar belijden van de begane zonde. Men kan ze vinden in de **kerkeraadshandelingen**. Hiervoor kijkt u in de inventaris van het archief van de

kerk. Sommige van de handelingen staan gekopieerd op de studiezaal bij de doop-en trouwboeken. Kwam de kerkeraad er niet uit, dan schoof men de zaak soms door naar de **classis**. Ook daar zijn dus nog wel aardige dingen te vinden.

Tenslotte verdient het aanbeveling ook eens te kijken in de rekwest-en resolutieboeken van de verschillende rechtstoelen. Allicht is er een verzoekschrift van de verdachte, een familielid van deze, of van de familie van een slachtoffer te vinden.

Voorbeeld uit het Provinciaal Tuchthuis

[Op 13 maart 1762 wordt in het Provinciaal Tuchthuis ingebracht]

Harm Steffens Rook, oud 49 a 50 jaaren, geboortig van Dalen in Westfalen dog sedert eenige jaaren woonagtig te Slogteren is volgens sententie van de Hoog Edele Gestrenge Heer H.J: Veltman Drost der beide Oldambten in dato 11 meert 1762 voor de tijd van twalf jaren gebannen in 't Provinciale Tuchthuis en vervolgens voor altoos buiten dese Provincie mitsgaders Wedde en Westerwoldingerland.

Is geweldig geaufugeert d. 4 Julij 1770 en wederom ingebracht d. 5 Julij voorsz. en volgens sententie van de Hooge Heeren Gedeputeerde Staten op den 30 Augusti 1770 strengelijk geeeselt.

Harm Rook volgens acte van de Hooge Heeren Gedeputeerde Staten in dato den 12 Maij wegens ondeckte conspiratie gerelaxeert den 21 Maij 1772

Bron: RAG, toegang 83 (Provinciaal Tuchthuis), inv.nr. 7.8, fol. 95

Voor proces zie: RAG, toegang 732 (rechterlijk archief Oldambt), inv.nr. 5823

De familie-overlevering

door Antonia Veldhuis

Elke familie kent ze wel. De overgeleverde verhalen van de (helden)daden van opa of oma, van de afstamming van adel of een aanzienlijke familie, van het tafelzilver wat verdwenen is, enz. Hoewel het vaak leuke verhalen zijn, is een waarschuwing hierbij (voor de genealoog overbodig?) toch wel op zijn plaats. Meestal is de anekdote in de loop der tijd wat veranderd, soms ook mooier geworden. Neem nu de voorouder die volgens overlevering in de gevangenis heeft gezeten omdat hij actief was bij de Spoorwegstaking. Politiek dus. Nazoeken hiervan leert ons dat in Leeuwarden, waar de desbetreffende persoon toen woonde, de spoorwegstaking (1903) eigenlijk helemaal niet echt is doorgebroken. De krant doornemen op naam of initialen levert dus niets op (hoewel het een leuk uurtje was). Toch misschien een ander/zwaarder misdrijf? De klapper op de arrestanten (toegang 18) in Leeuwarden geeft een aantekening in 1906. Niks geen politiek delict, gewoon (?) een aantasting van de openbare zedelijkheid, oftewel aanranding van een vrouw.

Vaarwel illusie van een "voor het recht van de arbeider strijdende" voorvader.

Troostprijs is een dik pak papier met uitgebreide beschrijving van de misdaad,

getuigenverklaringen van Allda Deekens (dienstbode), Sipke Zeldenthuis (steenhouwersknecht) en Hein Westra (loopknecht), briefjes van de werkgever van de gasfabriek J. Ph. Bruinwold Riedels, van de huisarts A.E. Sissingh en van de echtgenote. De laatste schrijft dat de dader al genoeg is gestraft door het verlies van zijn goede naam en baan en dat zij met drie kleine kinderen en in verwachting van de vierde de kost niet kan verdienen, zodat ze hoopt dat de rechter genade voor recht zal doen gelden. Gezien de eis van vier jaar gevangenisstraf en het vonnis van anderhalf jaar, is dat gebeurd.

Nu er data bekend zijn, kan er nogmaals de krant worden doorgenomen. Dat levert onderstaande berichtjes op. Aan zedendelicten werd blijkbaar niet veel aandacht besteed, andere misdaden staan vaak uitgebreid beschreven.

Gisteren is door de gemeente-politie aangehouden D. W., oud 28 jaar, verdacht van zich te hebben schuldig gemaakt aan overtreding van art. 247 Wetboek van Strafrecht. W. is ter beschikking van den justitie gesteld.

A. Tegen, een 28-jarigen Dirk W. te Leeuwarden, werd voor het misdrijf van art. 248 van het Wetb. van Strafr. 4 jaar gevangenisstraf geëischt. Hij is tot 3 jaar en 6 maanden gevangenisstraf veroordeeld.

Een ander verhaal gaat over het jonge meisje, dat al jong voor de familie moet zorgen omdat de moeder overleden was. In de weinige tijd die voor spelen overblijft gaat snel het oorijzer af, omdat dit hoofdpijn veroorzaakt. Ook van deze anekdote blijft dus niet veel over. Aktes en bevolkingsbladen van de gemeente wijzen uit dat ze al jong als dienstmeisje in een andere gemeente gaat werken. Haar moeder is pas overleden toen ze ver in de twintig was. Het gedeelte van het hoofdpijn veroorzakende oorijzer is niet te controleren. Ongetwijfeld gaf dit problemen, maar op de enige foto die er van haar is, draagt ze het wel.

Van het wat vage verhaal dat "opa Keun op weg naar Noorwegen voor hout met twee kinderen op zee is gebleven", klopt meer. In de huwelijksaktes van zijn kinderen staat dat de vader niet aanwezig kan zijn, omdat hij in 1852 de haven van Harlingen is uitgezeild op de "Pieter" en er "nimmer enig naricht van hem is vernomen". Op het blad van het bevolkingsregister is hij vanaf die tijd met twee zoons verdwenen. Doornemen van de Courant (helaas ontbreekt 1852 tot oktober) levert het volgende berichtje op: Binnengekomen zeepost-tijdingen te Harlingen: Binnen den 27e oktober 1852, J.A. Keun van Drammen. Dat er op 15 jan. 1853 in Stromstad drie naambordjes van schepen zijn aangespoeld met op de ene "van Harlingen" zegt natuurlijk niet veel. Deze geschiedenis klopt dus, maar het fijne zullen we er waarschijnlijk nooit van te weten komen. Een overlijdensakte is niet te vinden en mogelijk ook niet opgemaakt.

De laatste familie-overlevering gaat over overgrootvader die, nadat zijn vrouw overleden was en met het kindje in de kist begraven was, zijn kinderen in de steek zou hebben gelaten. Inderdaad ging hij weg, maar d.m.v. aktes weten we nu dat het niet zo eenvoudig lag als verteld werd. Aan het feit dat hij zijn kinderen aan de (goede) zorgen van familie overliet, ging veel ellende vooraf. Het sterven van zijn eerste echtgenote, vlak daarna twee kleine kinderen en intussen twee maal veepest op de boerderij werden hem teveel. Hij zag het dus gewoon niet meer zitten.

Zo kan er met behulp van aktes en kranten menig verhaal worden uitgebreid, of bewezen worden dat het niet helemaal (helemaal niet?) waar is. Soms levert dat meer en nieuwe verhalen op en soms ook verwoest het een bepaald beeld. Aan u de keus!

Ik vond ze toevallig - hoe vindt u ze ?

19 augustus 1733 **Lammert Arents** (dronken) heeft Harm Jans en zijn huisvrouw uitgescholden en met schoppe geslagen.

Deze zaak heeft een jarenlange nasleep en beslaat vele bladzijden.

Bron: Consistorie Nieuwolda.

5-12-1684 **Lammert Willems** en Aaltien enel. onder censuur (tot 1 maart 1685) omdat "hij haer twee blauwe oogen hadde geslagen".

Bron: Kerkehandelingen Noordbroek.

Trijne Sjourts dochter van **Sjourt Dercks** op voorgaende ansegginghe door den schoolmr. in onse kerckelijcke vergaderinge daer de Diakenen mede praesent waren, verscheenen zijnde, heeft aldaer bekent, dat sich met Haer overleedene susters man, **Jacob Jans** of **Jacob de Wael** ghenamt, vleeschelijck vermengt en verontreinight heeft, dat uijt die vermenginghe is bevrucht gheworden, en een kindt ter wereldt heeft ghebracht, 't welck noch in leven is. Hier op bovenghenoemde bevolen zijnde buiten te staen: soo is met ghemeijne en eenparighe stemmen goetgevonden, **Trijne Sjourts**, die sich als noch in't huis van **Jacob de Wael** ophoudt, over dese schendelijckheijdt en grouwel van bloetschande van den Tafel des Heeren af te weijren en van het Lichaem der Ghemeijnte als een vuil lidt af te snijden, op dat Godts verbondt niet mochte ontheijlight worden, noch Godts toorn komen over de geheele ghemeijnte, en is haer sulcks, nae dat weder binnen gheroepen was, van mijn ondergheschreeven als predikant ter plaetse bekent ghemaect. Datum den 24 majj 1701. W. Rustinga V.D.M.

Bron: Kerkeraadshandelingen Oude Pekela.

Tip

Na 1594 zijn de voormalige landerijen van kloosters en abdijen verhuurd door de stad Groningen, de Ommelanden en de provincie. Deze landen omvatten ca. 10% van de Groningse cultuurgrond. De rentmeester **Andreas Spanheim** maakte rond 1720 in een staatboek een samenvattend overzicht over de periode 1632-1719 van de jaarlijkse huurrekeningen. Dit staatboek (RAG, Statenarchief nr. 2658) is op diskette verkrijgbaar bij de NGV afdeling Computergenealogie.

Naast het staatboek bevat de diskette nog een momentopname uit 1755.

U kunt deze diskette **schriftelijk** bestellen bij de Dienst Bestellingen NGV, **Adriaan Dortmanplein 3A, 1411 RC Naarden** onder vermelding van uw NGV lidnummer en de vermelding "Public Domain / Shareware nr. 4017: Huurders Groningse provinciegrond. Spanheim".

De kosten (incl. verzendkosten) bedragen f 7,50 voor NGV-leden en voor anderen f 10,00.

Tip

Zoekt u een origineel cadeau? Ga eens in het archief na waar de (voor)naam van de jubilaris vandaan komt en maak daar wat leuks van. Een verhaaltje met genealogische gegevens of misschien een heel boekwerkje.

Het bijgaande familiewapen, getekend door de heer C.E. Kuipers te Drachten, is dat van een familie Vos, die, zoals het bijschrift in het boek "Noord-Nederlandse Heraldiek" (Hoogezand 1987) aangeeft, afkomstig is uit

Duitsland. Uit Dissen, minder dan 30 km van Osnabrück gelegen, kwam de stamvader in de Napoleontische tijd naar Groningen. Volgens een familieoverlevering kwam het wapen voor op een gevelsteen van de voorvaderlijke boerderij!

De blazoenering luidt: In goud een rode klimmende vos. Helmteken: de rode vos van het schild, uitkomend. Helmkleed en wrong: rood, gevoerd van geel.

Het bijgaande artikel, dat mogelijk ook zal worden opgenomen in de '*Osnabrücker Familienforschung*', is verder een puur genealogisch overzicht van de Groningse nakomelingen in de 19e eeuw. Nader onderzoek in Duitsland heeft niet plaatsgevonden.

I. **Jurgen Henrich Voss**, arbeider te Dissen, tr. **Margretha Cathrine König**, wonende en overleden te Dissen

Uit dit huwelijk:

1. **Bernhard Henrich Voss**, geb./ged. Dissen 4-5/9-5-1784; volgt II.

II. **Hindrik Vos**, geb./ged. Dissen 4-5/9-5-1784, overl. Westerlee (huis no. 2) 29-12-1824, boerenknecht, arbeider (1817), kastelein (1822, 1824), koopman (1824), tr. **Susanna Tammes Tammenga**, geb. Beerta 16-2-1796, overl. Westerlee (huis no. 2) 24-1-1825), dr. van Tammo Karssijs Tammenga, landgebruiker te Beerta (overl. Beerta 20-5-1814) en Grietje Ameulings (overl. Beerta 8-6-1813).

Hindrik Vos woonde aanvankelijk te Beerta, sinds "oude mei" 1817 te Nieuw Scheemda, en moet nadien nog verhuisd zijn naar Westerlee. Hij was geboren als Bernhard Henrich, bij zijn huwelijk heette hij Berend Hindrik, nadien uitsluitend Hindrik. De geboortedatum van Susanna is ontleend aan een akte van bekendheid; in die periode was de predikant te Oude Beerta 'gesuspendeerd' en waarschijnlijk was haar doop daarom niet aangetekend.

Eind 1824 en begin 1825 overleden kort na elkaar het oudste kind en de beide ouders. De twee jongere zoons, toen een baby en een kleuter, zullen elders zijn opgevoed, mogelijk te Meeden: bij de loting voor de militaire dienst (resp. in 1841 en 1843) woonden zij beiden aldaar.

Uit dit huwelijk:

1. **Tammo**, geb. Nieuw Scheemda (huis no. 12) 9-12-1817, overl.

Westerlee (huis no. 2) 16-11-1824

2. **Karsien**, geb. Westerlee (huis no. 2) 15-2-1822, volgt IIIa.

3. **Jurjen**, geb. Westerlee (huis no. 2) 2-8-1824, volgt IIIb.

IIIa. **Karsien Hindriks Vos**, geb. Westerlee 15-2-1822, boerenknecht te Meeden (1841), landbouwer te Oostwolderhamrik (vanaf 1851), rentenier te Groningen (vanaf 1882), overl. Groningen 15-1-1888, tr. Nieuwolda 24-4-1851 **Aaltje de Muinck**, geb. Nieuwolda 4-6-1823, overl. Groningen (dood uit het Schuitendiep opgehaald) 23-12-1893, dr. van Abel Simens de Muinck en Anje Freerks Freerksema.

Zij kwamen op 11-11-1882 uit Nieuwolda in de stad Groningen aan. Na het overlijden van de man vertrok Aaltje de Muinck 30-4-1888 naar Ten Boer, maar op 12-12-1891 kwam zij vandaar terug naar de stad om bij haar zoon Hendrik te gaan inwonen. Twee jaar later werd zij dood uit het water opgehaald; haar dochter Sieverdina stierf vier maanden na haar moeder op dezelfde manier.

Uit dit huwelijk, allen geb. te Oostwolderhamrik (gem. Nieuwolda):

1. **Anje Vos**, geb. Oostwolderhamrik 25-12-1851, tr. Nieuwolda 17-4-1873 **Willem Fredriks Hildebrand**, geb. Warfhuizen (Leens) 9-12-1848, hoofd-onderwijzer te Schouwerzijl, zn. van Willem Fredrik Hildebrand en Harmina Carolina Schuiling.
2. **Hendrik Vos**, geb. Oostwolderhamrik 28-12-1852, landbouwer (1871), logementhouder te Groningen (1883), tr. (1) Sappemeer 7-2-1883 **Anna Struvé**, geb. Kolham 20-3-1860, overl. Groningen 19-10-1897, dr. van Jan Willems Struvé en Janna Heeres, logementhouders te Sappemeer, tr. (2) Eenrum 12-12-1906 **Martje Bulthuis**, geb. Eenrum 17-3-1874, dr. van Johannes Bulthuis en Grietje Groeneveld.

Hendrik Vos kwam samen met zijn zuster Susanna op 7-5-1878 uit Nieuwolda naar de stad. Zij trouwde binnen het jaar, en in 1880 woonde hij samen met zijn zuster Sieverdina als logementhouder in de Nieuwe Ebbingestraat. Na 1906 moet hij naar Den Haag zijn vertrokken; het echtpaar Vos-Bulthuis keerde op 13-10-1919 vandaar in Groningen terug.

3. **Suzanna Vos**, geb. Oostwolderhamrik 8-8-1854, tr. Groningen 10-5-1879 **Fokko Faber**, geb. Groningen 4-8-1855, banketbakker, zn. van Eppo Faber, koekbakker, en Aaffien Sonies (overl. Groningen 1-4-1869).

Zij woonde bij haar huwelijk zonder beroep te Groningen.

4. **Abel Simon Vos**, geb. Oostwolderhamrik 19-2-1856, landbouwer Nieuwolda (1875), Oostwolderhamrik (1882), tr. Scheemda 4-11-1882 **Dettje Egges**, geb. Nieuwolda 27-11-1860, wonende 't Waar, dr. van Pieter Egges en Nomke Buzeman.

Bij de loting van 1875 werd Abel Simon vrijgesteld wegens broederdienst.

5. **Sieverdina Vos**, geb. Oostwolderhamrik 17-12-1857, overl. Groningen (dood uit het Damsterdiep opgehaald) 21-4-1894, tr. Groningen 28-5-1881 **Jakob Kruizinga**, geb. Blijham 1-2-1850, aannemer te Blijham, zn. van Hindrik Jacobs Kruizinga, aannemer, en Yktje Edes Topping.

Zij woonde bij haar huwelijk sinds kort te Groningen.

6. **Frederika Vos**, geb. Oostwolderhamrik 10-11-1860, tr. Nieuwolda 30-9-1882 **Aalf Boersema**, geb. Westerhorn (Grijpskerk) 5-7-1853, commissionair te Groningen, zn. van Meerten Pieters Boersema en Zwaantje Hendriks Aalfs.

IIIb. **Jurjen Hindriks Vos**, geb. Westerlee 2-8-1824, bakker te Meeden (1843), Noordbroek (1851), Winschoten (1852-1870), herbergier/tapper te Winschoten (1884, 1890, 1898), overl. Winschoten 6-11-1898, tr. Winschoten 22-5-1851 **Hindrikje Hofsteenge**, geb. Blijham 17-8-1826, wonende Winschoten, overl. na 1898, dr. van Jan Remmelts Hofsteenge, timmerman, landbouwer, en Geesje Hiskes Nieboer.

Uit dit huwelijk:

1. **Jan Remmelts Vos**, geb. Winschoten 19-4-1852, hulponderwijzer te Meeden (1871), Winschoten (1874), tr. Winschoten 27-5-1874 **Wendeltje Kuiper**, geb. Winschoten 19-5-1850, dr. van Geert Engels Kuiper, smid, en Ettjen Wiers.
2. **Hendrik Vos**, geb. Winschoten 24-4-1854
3. **Geessien Vos**, geb. Winschoten 9-10-1856, overl. Winschoten (zonder beroep) 2-10-1888
4. **Karsien Vos**, geb. Winschoten 2-1-1859, onderwijzer te Veendam, eerder te Zuidhorn, tr. Winschoten 3-1-1884 **Jantje Edens**, geb. Winschoten 15-8-1858, modiste te Winschoten, dr. van Engel Edens, koopman, en Pieterdina Bronsema.
5. **Remko Vos**, geb. Winschoten 28-5-1861, voerman (1881), zadelmaker (1898, 1923), overl. Winschoten 6-2-1923, tr. Winschoten 2-6-1898 **Geessien Haijen**, geb. Winschoten 5-10-1856, overl. Winschoten 9-7-1937, dr. van Berend Barteles Haijen en Martje Karssiens.
Bij het huwelijk werden gewettigd haar tweeling-dochters:
 - a. **Alberdina Johanna**, geb. Winschoten 27-11-1886
 - b. **Berendina Karsina**, geb. Winschoten 27-11-1886
6. **Tammo Vos**, geb. Winschoten 1-2-1864, sigarenmaker (1883), tr. Winschoten 9-9-1886 **Geertje Smit**, geb. Winschoten 14-6-1863, dr. van Jan Smit en Albertje Aikens.
Hij ging op 5-6-1884 in dienst en was bij zijn huwelijk nog steeds dienstplichtig militair.
7. **Suzanna Vos**, geb. Winschoten 17-3-1867, tr. Winschoten 28-8-1890 **Epke Roorda**, geb. Oudwoude 10-11-1863, onderwijzer te Ommelanderswijk, zn. van Albert Epkes Roorda, verver, en Doetje Brouwer.
Hij was vrijgesteld van de militaire dienst als zijnde enige zoon.
8. **Hisko Vos**, geb. Winschoten 3-7-1870, sigarenmaker (1890, 1894, 1901), overl. Winschoten 28-2-1901, tr. Winschoten 8-11-1894 **Jantje Hekman**, geb. Winschoten 10-11-1874, dr. van Lambartus Hekman, timmerman, en Maria Bulten.
Hij was ten tijde van zijn huwelijk reeds sinds 8-5-1894 in dienst.

ADVERTENTIE

Sommige boeken zijn onmiskenbaar bij historisch onderzoek. Daartoe rekenen we zeker de Bibliografie van Groningen, dat sedert 1983 jaarlijks inzicht geeft in publicaties in en over Groningen.

Daarnaast is in onze boekhandel in Haren en Groningen (Zwanestraat) een uitgebreide afdeling Groningana aanwezig.

b o e k h a n d e l

Boonker & Savenije

Rijksstraatweg 205 9752 BH Haren (Holland)

Zwanestraat 41-43 9712 CK Groningen (Holland)

Oude Kijk in 't Jatstraat 19 9712 EA Groningen (Holland)

**Nieuwe boeken:
Verschenen of nog te verschijnen**

onder redactie van Eilko van der Laan

Inventaris op het 19e eeuwse secretarie-archief van de stad Groningen. Uitg. Gemeente Groningen. Prijs ca f 140,00

Het Boerderijenboek Oude Groninger Veenkoloniën zal verschijnen in het voorjaar 1997, geb., ca 500 pag., ca 1000 foto's, ca 50 kaarten en akten, f 155,00. In meer dan 20 hoofdstukken wordt de geschiedenis van de Borgercompagnie, Tripscompagnie, Kleinemeer, Kalkwijk en Lula beschreven. Zo wordt er aandacht besteed aan o.a. de doopsgezinden, de katholieke landbouwers uit Duitsland, de aardappelmeelfabrieken, de verdwenen veenborgen Welgelegen, Woelwijk en Vosholen, molens en natuurlijk ongeveer 190 boerderijen met een overzicht van vroegere en huidige bewoners, waar mogelijk met foto's. Ook de vervening en de herinrichting van de Oude Veenkoloniën komen aan bod.

Met dit werk wordt weer een witte vlek op de kaart van agrarisch Groningen ingevuld en een stuk belangrijke geschiedenis onder de aandacht gebracht.

X **P. Th. F. M. Boekholt / J. van der Kool (red.). Spiegel van Groningen.** Over de schoolmeesterrapporten van 1828. ISBN 9023228448. Geb., f 49,90. Deel 13 in de Groninger Historische Reeks. Assen, 1996.

De Groninger Commissie van Onderwijs verzond in 1828 een vragenlijst naar de onderwijzers in de provincie Groningen, om gegevens te verzamelen ten behoeve van het vervaardigen van een geologische en een topografische kaart.

De eerste tien vragen gaan dan ook over topografische feiten. De zeven daarna geven informatie over economie, lucht, religie, kunst, taal, zeden en gebruiken in de diverse dorpen en plaatsen. Zo geeft deze enquête een fascinerend beeld van de plattelandsbevolking in de eerste helft van de 19e eeuw.

X **J. Hagen en J. Russchen. Inventaris van de archieven van de gemeenten Kloosterburen, Eenrum, Ulrum en Leens (4 delen).**

Gelijmd, A4, f 12,50 per deel. Uitg. gemeente De Marne.

E. Westra. Dorkwerd/Wierum. Het verhaal van twee gehuchten in samenhang met het voormalige klooster Selwerd. Eigen uitgave. Groningen, 1996. Geheel herzien en uitgebreid, 58 pag., kleurenfoto's en tekeningen, f 24,90

De Leek. Deel 1. 145 pag, veel kaartjes, f 35,00

De huizen en hun bewoners en eigenaren op de Leek van 1775 tot 1830, van de Bosweg, Tolberterstraat en het Boveneind tot en met huis 79. Delen 2 en 3 verschijnen respectievelijk najaar 1996 en voorjaar 1997. Nadere informatie bij: E.C.Geerdink-v.d.Worp, Groevelaan 15, 9351 DX Leek, tel.: 0594-512735

De Atlas der Provincielanden (1722-1736)

Deze atlas met 126 manuscriptkaarten is een kadastraal monument. Ca. 12,5 % van alle land boven de lijn Grootegast- Oude Pekela is in kaart gebracht, met

daarop vele landschapselementen als dijken, boerderijen, waterlopen, polders enzovoorts. Op veel kaarten zijn de namen van de gebruikers van het land en de grootte vermeld. Deze kaarten geven veel informatie voor iedere geïnteresseerde, en dat 100 jaar voor het kadaster werd ingevoerd.

272 pagina's, ca 136 illustraties waarvan 90 in full-color, 24 x 33 cm.

Prijs f 149,95. Uitgeverij Regioprojekt.

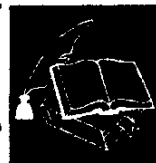
JoAnn Riley McKey (compiled by..). Baptism Records of the Dutch Reformed Churches in the City of Groningen. The Netherlands. Volume I 1640-1649.

Bowie, 1996. ISBN 0788404393, 172 pag. f 44,10. Uitgever Heritage Books, Inc., 1540 E. Pointer Ridge Place, Bowie, Maryland 20716, USA.

Heel verrassend was het dit boek onder ogen te krijgen. Vermoedelijk heeft de bewerker voor familie-onderzoek de doopgegevens van de stad Groningen regelmatig geraadpleegd. Helaas is de gebruikte letter een verkleinde computerletter, wat de leesbaarheid niet ten goede is gekomen, maar een belangrijke bron is het zeker. In het boek is een tweede deel vermeld, namelijk van 1650 tot en met 1659. Er zijn drie toegangen: alfabetisch op kindsnaam, op vaders patroniem en op de achternaam van de vader, indien aanwezig.

Ontvangen voor de afdelingsbibliotheek

onder redactie van Eilko van der Laan

Recensies.

J.G.M. Timmer. Zwerven door de Groninger Ommelanden. Nijmegen, 1995, 28 eenzijdige pagina's. waaronder een uitklapblad, geïllustreerd, spiraalband, A4. Op een verrassende wijze, middels zwerftochten langs boerderijen, wordt de lezer meegenomen op een reis door de tijd en maakt kennis met de voorouders van de auteur.

Stamvader is Thamme Rienjes, boer op de Rondenberg te Zuurdijk. Zoon Rienje en diens vrouw Imme volgen hem op. Hun zoon Tamme, vermoedelijk de oudste, neemt in 1647 de Rondenberg over. Rienje en Imme kopen Groot Halsum te Kloosterburen weer, alwaar de tweede zoon Schelte Rinje Halsema en echtgenote Trijntje Janssen later gaan boeren.

In de bijlagen een register van namen, een tabel met geldwaarden en maten in de provincie Groningen, lonen en prijzen en een woordenlijst met betrekking tot Inventarisaties en Afkoopbrieven.

Een boek, eenvoudig uitgevoerd, maar verrassend en origineel. Een goede aanwinst voor de afdelingsbibliotheek.

Voor meer informatie: J.G.M. Timmer, Meijhorst 62-46, 6537 LR Nijmegen.

W. Aldershof. Aldershof(f) is de naam.

Haren, 1995, 248 pag., gebonden, veel foto's en illustraties, los uitklapblad met stam A, losse lijst van intekenaren. Voorwoord van mr. G. Overdiep.

Dit keurig verzorgde boek, dat met een vlotte en zeer leesbare geschiedenis van

Friesland, Groningen en Drenthe begint, geeft de tot op heden bekende stammen A tot en met F weer, die de naam Aldershof(f) dragen.

Stam A, tevens de meest uitgebreide, begint bij stamvader Allershof, geboren rond 1480. Zoon Loech Allershof, vermoedelijk geboren in Drenthe rond 1510, was raadsheer in Groningen en heeft de gebeurtenissen rond het verraad van Rennenberg meegemaakt. Hij was gehuwd met Hannelghen Roeleffs. Nazaten in de eerste generaties waren o.a. brouwer, herbergier, schulte, hopman.

Stam B heeft als stamvader Pieter Luitjes, geboren ca. 1650 te Warfhuizen. Ofschoon (nog) niet te bewijzen, is mogelijk Luitje Allershoff (stam A-26) de vader. De achternaam Allershoff werd echter pas in de 4e generatie gebruikt in stam B.

De stammen C tm F zijn kleiner. De auteur heeft hier op een goede wijze de naam Aldershof(f) nagespeurd en verhaald aan geïnteresseerden en mede onderzoekers. Achterin het boek zijn namenlijsten van stam A en B opgenomen, samen met een woordenlijst en een index.

Het RK DTB boek van Den Hoorn (1727-1811) is door *mevrouw Jos Timmer uit Nijmegen* geklapperd en gratis aan onze afdeling ter beschikking gesteld. Het is in te zien in de afdelingsbibliotheek. Hartelijk dank.

Wij danken *de heer W. Aldershof te Haren* voor de schenking van de delen 1840 tot en met 1851 van de **Groninger Volksalmanak**.

De volgende (lange) lijst van boeken betreft een schenking aan de afdeling Groningen en Noord-Drenthe van de NGV door *de heer M.J. de Lange te Groningen*, juni 1996

Voorouders gezocht. Inleiding tot de genealogie, door H.L. Kruiemel, 1981 (uitgegeven door de NGV)

Bij ons in de familie. Genealogische en heraldische bloemlezing uit Gens Nostra 1945-1970 (uitgegeven door de NGV)

Heraldiek. Geschiedenis der familiewapens van de middeleeuwen tot heden, door C. Pama, 1958

Stamboonderzoek, een handreiking bij het schrijven van uw familiegeschiedenis, door A. van der Tang, 1981

De burgervandelen van de stad Groningen, door W.G. Doornbos en D.F. Kuiken, 1993 (Groninger Bronnen en Toegangen nr. 1)

Groninger repertorium van familiewapens, door W.G. Doornbos, 1994 (Groninger Bronnen en Toegangen nr. 2)

Naamsaanneming in Groningen 1811-1826, door P.J.C. Elema, 1994 (Groninger Bronnen en Toegangen nr. 3)

Voogdijaanstellingen in de stad Groningen 1639-1672, door H.J.E. Hartog, 1995 (Groninger Bronnen en Toegangen nr. 6)

Voor een handvol stuivers. Werken, verdienen en besteden: de levensstandaard van boeren, arbeiders en middenstanders op de Groninger klei 1770-1860, door R.F.J. Paping, 1995

Van boerenerf tot bibliotheek. Historisch, bouwhistorisch en archeologisch onderzoek van het voormalig Wolters-Noordhoff-Complex te Groningen, 1992

Genealogische gids, uitgegeven op de Genealogische Adviesdag op 11 mei 1996 te Utrecht bij het 50-jarig bestaan van de NGV

Genealogie Hoetjer Veendam, door J.J. Hoetjer, 1981

Gids voor de Nederlandse archieven, door Dr. W.J. Formsma en Mr. F.C.J. Ketelaar, 2e druk 1975

Zò fotografeerden zij Groningen 1868-1918, door Dr. A.T. Schuitema Meijer, 6e druk 1976

Zò was Groningen 1919-1939, door Dr. A.T. Schuitema Meijer, 5e druk 1976

Nieuwe Drentse Volksalmanak, jaarboek voor geschiedenis en archeologie, 1992

Het verenigingscentrum in Naarden

In de Promerskazerne in Naarden bevindt zich ons verenigingscentrum met een collectie die het resultaat is van 50 jaar noeste verzameldrift van NGV-leden. Iedereen die actief met familieonderzoek bezig is zou hier eigenlijk een paar keer per jaar een bezoek moeten brengen. In een vijftal studiezalen vinden we hier: een bibliotheek met duizenden boeken en honderden tijdschriften, een biografische documentatiedienst, een knipseldienst met miljoenen familie-advertenties, de Microfiche-dienst en het Heraldisch Archief. De bibliotheek is perfect ontsloten door middel van het Centraal Naamregister, dat uniek is voor Nederland. Ook kunt u er informatie krijgen over de Contactdienst en over computergebruik bij de genealogie.

De oproep in het vorige nummer van HuppelDePup om met een aantal leden uit onze afdeling een gezamenlijk bezoek aan Naarden te brengen, heeft een flink aantal reacties opgeleverd. U kunt zich hiervoor nog steeds opgeven bij onze secretaris, dhr. Hessels (zie kaft voor adres). Degenen die zich hebben opgegeven krijgen automatisch bericht wanneer en hoe een en ander gaat plaatsvinden.

Wie zich goed wil voorbereiden, doet er goed aan de "*Wegwijzer voor het verenigingscentrum*" te bestellen, voor f 10,00 verkrijgbaar bij de Dienst Bestellingen van de NGV (Adriaan Dortsmanplein 3A, 1411 RC Naarden). Ook zijn kort geleden een aantal andere publikaties betreffende het verenigingscentrum verschenen, waarvoor ik graag verwijs naar de mededelingen in Gens Nostra van juni 1996.

Ver van huis - kunt u ze thuisbrengen ? Poorters te Gouda afkomstig uit Groningen

onder redactie van Antonia Veldhuis

Dit keer een uitgebreide bijdrage van Paul Rouing.

Arent Hendrcxssz, seemtouwter van Groningen, 9-1-1619, borg: Jan Bartholomeessz

Steven Roeloffs Battingh, messenmaker van Groningen, 27-6-1678

Berend Beerens, geboren te Delfsiel, 1-4-1779

Jan Boerman, geboren te Groeningen, 8-4-1718

Reijnier de Graaff, geboortig van Groningen, 2-7-1774

Hendrick Lucassz, messemaecker van Groningen, 22-10-1611, borg: Jacob Jacobssz Schoon

Jan Lodewijk Hoorn, van Groningen, 18-7-1740

Jan Janssz, swaertvegher van Greuningen, 20-11-1618

Jan Eylssz, uyt Groningerlandt, 15-4-1620, borg: Dirck Thymenssz Verharst, brouwer

Hendrik Jans, schipper, geboren te Groningen, 14-4-1768

Eldert Jongman, geboren te Groningen, 7-5-1759

Swaantje Kortings, gekomen van Groeningen, 18-11-1747

Martha Alida Lindenberg, geboortig van Groningen, 24-3-1774

Lubbert Janssz, messemaecker uyt Groningerlandt, 24-11-1618, borg: Jan Glau-dissz Hobyn, loopende bode

Menne Pijeterssz, chirurgijn van IJsinck in Groningerlandt, 13-9-1602, borg: Jacob Cornelissz, zyn huysvrouwen vader

Hester Pieks, van Groningen, 24-2-1784

Pieter Rippertsz alias Vrijes, laest gewoont tot Sevenbergen ende geboren in Groeningerlandt, 26-3-1580, borg: Jan Claessz Stampions

Fredrik Pix, van Groningen, 6-10-1787

Christoffel Poore, gekoomen van Groningen, 27-4-1750

Hibbo Poppes, van Groningen, 14-5-1743

Dirck Poppius, backer van Greuningen, 30-4-1626, borg: Abraham Lievenssz Waelop

Begga Rustwijk wed. J.H. Budde, van Groningen, 9-9-1797

Willem Rutger, geboren te Groeningen, 1-3-1756

Ryckert Dircxssz, seemtouwter van Groningerlandt, 5-5-1618, borg: Jan Jacobssz, seemtouwter

Hendrick Schoutens, van Groeningen, 9-5-1737

Bernhard Matthijs Smeeks, geboren te Zuijdbroek in Groningerland, 19-12-1763

Albertus van Sprang, geboren te Groningen, 8-10-1767

Catharina Wedda, geboren in Groeningerland, 23-4-1725

Seger Jans Swager, schipper, geboortig van Sapmeer in Groningerland, 24-10-1752

Seger Jans Swager, schipper, gekomen van Sapmeer, 6-3-1753

Bron: Streekarchief Hollands Midden, Index op de poorterboeken 1561-1808 Gouda

Vragen en antwoorden

onder redactie van Thijs IJzerman

Deze rubriek is bedoeld voor specifieke vragen op genealogisch gebied in de provincie Groningen en in Noord-Drenthe en voor algemene vragen van genealogische aard. Voor deze rubriek gelden enkele "spelregels":

- Formuleer uw vraag zo bondig mogelijk.
- Per inzender wordt in deze rubriek niet meer dan drie vragen per keer behandeld. Indien u meer dan drie vragen instuurt, worden deze 'uitgesmeerd' over meerdere afleveringen.
- Als er een antwoord komt of u weet het antwoord op een vraag, stuur deze dan niet aan de vragensteller(ster) maar aan de samensteller van de vragenrubriek. Op deze manier kunnen ook andere lezers profiteren van de antwoorden.
- Wanneer u uw vraag of antwoord met behulp van een tekstverwerkingsprogramma heeft opgesteld, kunt u de redacteur van deze rubriek een hoop tikwerk besparen door uw vraag / antwoord op een diskette of floppy op te sturen. Teksten graag in WP 5.x of ASCII en een uitdraai of print bijvoegen. U krijgt uw diskette / floppy z.s.m. terug.
- De redactie behoudt zich het recht voor om uw vragen in te korten of te herformuleren.
- Het is niet de bedoeling dat de redactie op zoek gaat naar antwoorden, deze moeten van de lezers komen.
- U kunt uw vragen en antwoorden sturen naar het algemene redactie-adres zoals vermeld op de binnenkant van de kافت van HuppelDePup. Graag altijd voldoende porto voor antwoord bijvoegen (ook als u uw vraag via een andere redacteur instuurt).

Vragen

Vraag 1996/21 Bordewijk

G. Bordewijk, Eelde

Het blijkt dat in 1672 in de stad Groningen twee dames woonden, nl. Amelia Christina Stühlen en Anna Rozerus. Johan Heinrich (Jan) Bordewijk uit Steinfurt, die met Adelheid Stühlen getrouwd is, gaat in 1672 bij hen (zijn schoonzusters) inwonen, in december 1672 gevolgd door Cyriacus Stühlen. In juni 1675 komt ook de vrouw van Johan Heinrich Bordewijk naar Groningen. Het is mij onbekend, of zij hun dochters (Elisabeth, ged. Steinfurt 21-12-1670 en Anna Catharina, geb. 1672) bij zich heeft.

In 1676 komt Tobias Bordewijk naar Groningen. Hij heeft tegelijk met Jan Bordewijk in 1669 belijdenis gedaan in Steinfurt. Op 15-09-1681 laten Tobias en zijn vrouw Bauckjen Thijes hun zoon Jan te Groningen dopen, als adres geven zij op "Achter de Muere".

Vraag: Nadere gegevens omtrent bovengenoemde personen.

Vraag 1996/22 Ima

Jos G.M. Timmer, Nijmegen

Jacob Jacobs Ima geb. waarschijnlijk te Aduard in 1728, † Kloosterburen na 1788, beroep molenaar te Bedum, tr. Hornhuizen 1756 Vrouke Willems geb. 1731 te Usquert, ged. april 1731 te RK Den Hoorn, † Kloosterburen na 1787, d.v. Willem Renjes en Bauke Reinders. Na hun huwelijk zijn ze met attestatie vertrokken naar Bedum (RAG huw. 1750-1811).

Vragen:

- a. Wie zijn de ouders van Jacob Jacobs Ima; wanneer is Jacob geboren en overleden; waar stond zijn molen en wat voor soort molen was het ?
- b. Vrouke had een zus : Veronica ged. 10 maart 1738. Met wie, waar en wanneer is deze zus gehuwd ?

Willem Jakobs Ima geb. ca. 1765 waarschijnlijk te Aduard, z.v. Jacob Jacobs Ima en Vrouke Willems, tr. (RK) Den Hoorn op 22 febr. 1792 met Gesina Eppes ged. 2 april 1766 te (RK) Den Hoorn, d.v. Eppe Jans en Aaltje Berents.

Vraag:

- c. Waar en wanneer is Gesina geboren en overleden; is er iets bekend over Eppe Jans en Aaltje Berents ?

Vraag 1996/23 Slagter-Kruzinga

R. Slagter, Papendrecht

Kriene Slagter, geb. Siddeburen 21-01-1857, † aldaar 11-03-1908, tr. 't Zandt 16-05-1885 Artje Kruzinga, geb. 't Zandt 01-06-1866. Kinderen: 1. Hendrik, geb. Slochteren 16-05-1886; 2. Harm, geb. Zijldijk 01-10-1888. De fam. Slagter is waarschijnlijk enige tijd in Amerika geweest. Aaltje is op 03-11-1908 van Siddeburen vertrokken naar Adorp.

Vraag: Waar zijn beide zoons gebleven ?

Vraag 1996/24 Slagter

R. Slagter, Papendrecht

Ties Slagter (z.v. Harm Tiessens Slagter en Geertje Hendriks), geb. Leermens 06-01-1864. Hij vestigde zich op 2-01-1884 vanuit de gem. Bierum in de gem. 't Zandt. Daarna is hij niet meer terug te vinden.

Gevraagd: Nadere gegevens omtrent Ties.

Vraag 1996/25 Hanko - Slagter

R. Slagter, Papendrecht

Wichert Ernst Hanko, geb. Appingedam 21-07-1851, † 't Zandt 20-06-1939, tr. Appingedam 15-02-1879 Dieuwerke Slagter (d.v. Harm Tiessens Slagter en Geertje Hendriks). Het huwelijk werd bij vonnis van de arrondissementsrechtbank te Groningen d.d. 26-05-1899 ontbonden. Volgens opgave gem. Appingedam is Dieuwerke Slagter op 22-02-1893 uitgeschreven naar de gem. Sleen, doch aldaar niet aangetroffen.

Vraag: Nadere gegevens omtrent Dieuwerke.

Vraag 1996/26 Dijkema / Meijer

Jos Niewold, Hintham

Annigien (Anje Jans) Dijkema, geb. Godlinze 25-2-1811, d.v. Jan Hindriks Dijkema en Anna Hindriks, tr. 1. Willem Alberts Meijer. Kinderen uit dit huwelijk: Albert (25-9-1834), Anna (2-11-1837, tr. Geert Hoving 1-1-1831), Pieterke (3-2-1840).

tr. 2. Meerten Jurjens Niewold.

Anniggen woonde tot 1880 in Bierum, samen met zoon Albert en (schoon?)zoon Albert Dijkhuizen ('t Zandt 4-9-1840).

Vragen:

- a. Wie weet waar en wanneer zij is overleden?
- b. Wie heeft meer gegevens over Willem Alberts Meijer en hun kinderen?

Vraag 1996/27 Nie(u)wold

Jos Niewold, Hintham

Roelof Jurjens (Nie(u)wold), geb. Wagenborgen 8-9-1799, ged. aldaar 16-9-1799, zn. v. Jurjen Roelfs en Roelfien Meertens.

Vraag: Wie weet meer van hem?

Vraag 1996/28 Nienoord c.a.

C. Nienoord, Thorbeckelaan 37, 2101 WJ Spijkenisse

Gevraagd foto's of andere afbeeldingen van Pieter Nienoord (* Onderdendam 17-03-1849); geh. met Fennechinna Jacoba Hazelhoff (* Oude Pekela 29-07-1873); Jantje Nienoord (* O. Pekela 24-10-1898); Jan Nienoord (br. van Pieter en z.v. Duurt); Duurt Nienoord (* Onderdendam 09-01-1832, † O. Pekela 19-05-1893), Jan Simons Nienoord (vader van Duurt); Geert Hazelhoff (* O. Pekela 16-06-1850) en Roelfien Flink (* Winschoten 14-10-1846, † O. Pekela 20-05-1904). Zij waren o.a. werkzaam op 't Nienoords Veen te Oude Pekela en als hotelier aldaar.

Opgelet

Vanaf 1 sept. 1996 zijn de studiezalen van het **Rijks- en Gemeentearchief Groningen** op maandag en woensdag **gesloten** in verband met de voorbereiding van de verhuizing. Verder lezen we in de *Nieuwsbrief van het Rijksarchief* dat zij genealogische publicaties in de collectie hebben opgenomen betreffende de families: Aldershof(f), Bakker, Bos, Boven, Buitenkamp, van Dellen, Dijkema, Harens, Oterdoom, Kamminga, Klamer, van der Klei, Lemme / Lemmen / Lems, Smilda, Waijer / Weijer, Wolff, en Wolters.

Het **postadres** van het **Gemeentearchief Groningen** is voortaan: Gemeentearchief Groningen, Postbus 30040, 9700 RM Groningen.

Vanaf sept. 1996 worden in Groningen weer een aantal, zeker voor (beginnende en iets gevorderde) genealogen, interessante cursussen georganiseerd. Info bij dhr. Oldenhuis, tel.: 050-5258420.

Ook het **Rijksarchief in Drenthe** en de **Drentse Historische Vereniging** organiseert in het seizoen 1996-1997 een aantal boeiende cursussen op genealogisch en historisch gebied. Voor nadere informatie kunt u bellen naar: 0592 - 31 35 23.

KOPIJ

Om in de sfeer van dit nummer te blijven: De **dead-line** voor het volgende nummer is **begin november 1996**.

Bestuur

van de afdeling Groningen en Noord-Drenthe van de Nederlandse Genealogische Vereniging

Voorzitter

Ir. A. Daae, Jan Steenweg 8, 9761 HJ Eelde, 050 - 309 22 93

Vice-voorzitter

M.J. de Lange, Boraxstraat 120, 9743 VS Groningen, 050 - 577 63 75

Secretaris / plaatsvervangend afgevaardigde

C.M.W. Hessels, Prof. van Giffenweg 10, 9804 RV Noordhorn, 0594 - 50 22 05

Penningmeester / afgevaardigde

M.J. IJzerman, Sietse Veldstraweg 27, 9833 TA Den Ham (Gn), 050 - 403 13 59

Overige leden

J.W.H. van Campen, de Hop 4, 9301 PM Roden, 050 - 501 82 14

H.J.E. Hartog, Snelliusstraat 28, 9727 JN Groningen, 050 - 525 33 33 (D.I.P.)

A. Veldhuis, Dr. A. Plesmanlaan 75, 9269 PJ Veenwouden, 0511 - 47 58 98

ADVERTENTIE

Kopiëren doet u bij

COPY
CENTER

Doe het zelf & PC
Sint Jansstraat 21-23
9712 JM Groningen
Telefoon 050-3144371

Breng- en haalservice
Schuitendiep 17
9712 KD Groningen
Telefoon 050-3185357